

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ที่ได้รับแต่งตั้งตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 จำนวน 444 คน จาก 46 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยร้อยละ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

1. ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

1.1 คณะกรรมการสถานศึกษาทุกกลุ่มผู้แทน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่
อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู
และผู้แทนองค์กรชุมชน กลุ่มผู้แทนที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยกว่ากลุ่มอื่น คือ ผู้แทนศิษย์เก่า

1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความรู้ความเข้าใจใน
บทบาทหน้าที่อยู่ในระดับเดียวกันคือปานกลาง โดยเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าเพศชาย

1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาทุกกลุ่มอายุ มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่
อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มอายุ 41 – 50 ปี กลุ่มอายุ
61 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี กลุ่มอายุที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยกว่ากลุ่มอื่น คือกลุ่มอายุ
31 – 40 ปี

1.4 คณะกรรมการสถานศึกษาทุกระดับการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในบทบาท
หน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อย คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี
ระดับปริญญาตรี และระดับมัธยมศึกษา คณะกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยกว่าระดับ
การศึกษาคือ ระดับประถมศึกษา

1.5 คณะกรรมการสถานศึกษาทุกกลุ่มอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่
อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มอาชีพข้าราชการหรือ
พนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพอื่น ๆ (แม่บ้าน) และกลุ่มอาชีพอิสระหรือธุรกิจส่วนตัว กลุ่ม
อาชีพที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่นคือ กลุ่มอาชีพรับจ้าง

2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

2.1 คณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มผู้แทนครูและกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีความ
รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มผู้แทนอื่นมีความรู้ความเข้าใจ

อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง กลุ่มผู้แทนที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยกว่ากลุ่มอื่น คือ ผู้แทนศิษย์เก่า

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกันคือปานกลาง โดยเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่าเพศชาย

2.3 คณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มอายุอื่นมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อย คือ กลุ่มอายุ 20 – 30 ปี กลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี กลุ่มอายุที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยกว่ากลุ่มอื่น คือ กลุ่มอายุ 41 – 50 ปี

2.4 คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนคณะกรรมการระดับการศึกษาอื่นมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อย คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า คณะกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยกว่าระดับการศึกษาอื่นคือ ระดับประถมศึกษา

2.5 คณะกรรมการสถานศึกษาทุกกลุ่มอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละจากมากไปหาน้อยคือ กลุ่มอาชีพข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มอาชีพอื่นๆ (แม่บ้าน) และกลุ่มอาชีพรับจ้าง กลุ่มอาชีพที่มีความรู้ความเข้าใจน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่นคือ กลุ่มอาชีพเกษตรกร

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้แทนที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการพัฒนาการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่น ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรงอยู่แล้ว ผู้บริหารมีหน้าที่ บริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่น่าเชื่อถือ จึงต้องศึกษาหาความรู้ทั้งด้านบริหาร การจัดการ ต้องมีความรู้ ความสามารถในการวางแผนจัดการองค์การบริหารงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป รับผิดชอบ ข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งต้องอยู่ในฐานะกรรมการและเลขานุการซึ่งเป็นตัวแทนสำคัญของสถานศึกษา และเป็นบุคคลที่จะ

สะท้อนภาพของการบริหารจัดการ ผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิด เปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ จัดเตรียมการประชุม บันทึกการประชุม รายงานผลการประชุมและสนับสนุน ด้านอุปกรณ์ ห้องประชุม วัสดุใช้สอย รวมทั้งการพิจารณานำมติ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม ไปสู่การปฏิบัติ จึงต้องศึกษาบทบาทหน้าที่ให้เข้าใจอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อดำเนินการร่วมกับ คณะกรรมการ จัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรเชษฐ์ ก๋วยเทศ (2546 : 71) ที่ได้ศึกษาคณะลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านการบริหารคณะลักษณะที่ พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาคือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถ การบริหารสถาน ศึกษา ในด้านการวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารงานบุคคล งานธุรการ งานวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียนและงานสัมพันธ์ชุมชน และสามารถทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และ การพัฒนาการศึกษาสูงกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะเป็นบุคคลที่มีความพร้อมทาง ฐานะ เศรษฐกิจ สังคม และอีกอย่างหนึ่งผู้หญิงไทยถูกอบรมเลี้ยงดูให้เป็นกุลสตรี แม่ศรีเรือน เป็นคนละเอียด รอบคอบ มีความขยัน อดทน รับผิดชอบต่อครอบครัวและหน้าที่การงาน ทำให้ผู้หญิงเมื่อได้รับ หน้าที่เป็นกรรมการเกิดความภาคภูมิใจและมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด จึงพยายาม ศึกษาหาความรู้ ไม่อยู่นิ่ง กลัวการดูถูกว่าเป็นผู้หญิงทำอะไรไม่ค่อยเป็น ยิ่งปัจจุบันผู้หญิงกับ ผู้ชายมีสิทธิและโอกาสศึกษาเรียนรู้ทัดเทียมกัน ทำให้เกิดความมั่นใจ สังคมยอมรับ ซึ่งความรู้ ความสามารถของผู้หญิงในหลายวงการวิชาชีพได้พิสูจน์เป็นที่ประจักษ์ว่า ผู้หญิงทำงานในเกือบ ทุกสาขาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่แพ้ผู้ชาย หรือในหลายกรณีอาจมีความเหมาะสมมากกว่า ทั้งในด้านความรู้ ประสบการณ์ การทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจและสติปัญญา ผู้หญิงจึงมีบทบาท มากขึ้นในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุทัย ไตรสิงห์ (2546:67) ที่ได้ศึกษา เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครลำปางและเทศบาล เมืองลำพูนพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นเพศหญิง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา การศึกษาเฉลี่ยสูงกว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นเพศชายเช่นเดียวกัน

3. คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีอายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี มีความรู้ความเข้าใจใน บทบาทหน้าที่สูงกว่ากลุ่มอื่น เป็นเพราะว่า วัยนี้เป็นวัยที่มีประสบการณ์ มีความพร้อมทั้งหน้าที่ การงาน ชอบแสวงหาความรู้ ประสบผลสำเร็จในการทำงานและเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นวัยที่ มีความพร้อมที่จะเสียสละเวลามาทำงานเพื่อส่วนรวมและช่วยพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งเป็นผลงาน

วิจัยที่ใกล้เคียงกันของ วุฒิ สุวรรณรังษี (2541:96) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทของ คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า โรงเรียนที่มีกรรมการอายุมากกว่า 35 ปี มีระยะเวลาในการเรียนรู้ หาประสบการณ์แสวงหาความสำเร็จความพร้อมงานและอาชีพ ทั้งเป็นผู้ที่มีภาระความรับผิดชอบเป็นผู้ใหญ่ จึงได้รับการยอมรับของสังคม

ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา คณะกรรมการที่มีอายุอยู่ใน ช่วง 20 - 30 ปี มีสูงกว่ากลุ่มอื่น อาจเป็นเพราะอยู่ในวัยที่กำลังมีความคิด มีอุดมการณ์ มีความคาดหวังสูงต่อหน้าที่การงานหรือตำแหน่ง และอาจเป็นกลุ่มอายุที่มีบุตรอยู่ในวัยเรียนระดับ ประถมศึกษา จึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดโดยมีการติดต่อ สื่อสาร ร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนเมื่อมา ปฏิบัติงานก็ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ โดยแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีความคิดก้าวไกล ไม่ หยุดนิ่ง กระตือรือร้น มีความคล่องตัว กระฉับกระเฉง ว่องไว เรียนรู้ได้รวดเร็ว จะติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แล้วนำมาปรับใช้เกี่ยวกับงานที่ตนเอง รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ เกิดประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งแตกต่างจาก ผลงานวิจัยของ ทวีสิน ชัยมงคล (2546 : 64) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่าคณะกรรมการที่มีอายุอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี เป็นกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้ เพราะสภาพเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดลำพูนกับจังหวัดลำปางแตกต่างกัน ทำให้วิถีชีวิตของ ประชาชนรวมทั้งบุคคลที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา มีมุมมองและการเข้าร่วม กิจกรรมในฐานะกรรมการสถานศึกษาแตกต่างกัน

4. คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจใน บทบาทหน้าที่และการพัฒนาการศึกษาสูงกว่าระดับอื่น เป็นเพราะได้เรียนรู้และสั่งสม ประสบการณ์มามาก มีการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถอยู่ตลอด โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทหน้าที่การงานของตนเองจะให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก จะศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองให้มี ความรู้ ความคิด มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และยังมองเห็นความสำคัญของการศึกษา พร้อมทั้งจะ อุทิศตน เสียสละเวลาให้กับการศึกษา เพื่อก่อประโยชน์ให้กับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สบันนา มหาวรรณ (2546 : 81) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดลำปาง พบว่าคณะกรรมการที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาสูงที่สุด ซึ่งการได้รับการศึกษาสูงกว่าย่อมทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาสูงไปด้วย ยังมีผลงานวิจัยของภัทรภรณ์ นันทวงศ์ (2545 : 74) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาล

นครลำปาง ยืนยันว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มีวุฒิสูงกว่ายอมผ่านระบบการศึกษามากกว่า ทำให้ทราบถึงความสำคัญ และวิธีการพัฒนานักเรียนได้ดีกว่า

5. คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และการพัฒนาสูงกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากมีความรู้ มีประสบการณ์ มีความพร้อมในหน้าที่การงาน ฐานะเศรษฐกิจ มองเห็นความสำคัญของการศึกษา เสียสละเวลา และอุทิศตนช่วยเหลืองานการศึกษาได้มาก ต้องการให้การศึกษาค้นคว้าและพัฒนาและบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา บุรณะจารุ (2540 : 76) ได้ศึกษาความต้องการของกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ากรรมการที่เป็นข้าราชการเป็นผู้มีความรู้ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา นอกจากนี้ ภัทรภรณ์ นันทวงศ์ (2545 : 74) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครลำปาง พบว่าอาชีพรับราชการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุด เป็นเพราะว่าผู้ประกอบการมีโอกาส รับรู้ข้อมูล และข่าวสารที่ถูกต้องได้ดีกว่าอาชีพอื่น อีกทั้งเข้าใจถึงระเบียบทางสังคมได้ดีกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการทาบทามเชิญชวนบุคคลต่างๆ ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในชุมชน ที่มีความรู้ ความสามารถและมีเวลาพอมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อสถานศึกษาจะได้บุคคลที่มีคุณภาพเข้ามาปฏิบัติหน้าที่
2. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา ควรจัดรูปแบบวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เพื่อให้คณะกรรมการที่มีความแตกต่างกันในเรื่องความรู้ ประสบการณ์ นำมาปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์
3. สถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจโดยตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น พาไปศึกษาดูงาน พบปะบุคคลที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จ การได้รับโล่หรือใบประกาศเกียรติคุณ “กรรมการสถานศึกษาด้านแบบ ”

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัย หาวิธีการจูงใจคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ
2. ควรทำการศึกษาวิจัยแสวงหาวิธีการในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา
3. ควรทำการศึกษาวิจัยประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษา

กองหอสมุด
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์